

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Datum
2022-04-28
Ju2022/01303

Halmstads kommuns yttrande över Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande

Halmstads kommun följer utvecklingen i Ukraina noga. Vi ser med stor oro på situationen och förstod tidigt att många kommer att beröras av det förändrade säkerhetsläget. Under våren har vi snabbt ställt om för att stärka samverkan regionalt, möjliggöra ny intern verksamhet och ett tryggt mottagande för de människor som nått just vår kommun. Vi vet vikten av samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå och ser de betydande insatser som civilsamhället gör.

Mottagandet av flyktingar från Ukraina har hittills handlat om akuta boendeåtgärder och om att ta emot nya barn i vår skolverksamhet. Nu är vi inne i en annan fas som kräver eftertanke, tydliga roller och långsiktighet. För att få människors etablering och vardag att fungera i Sverige, oavsett om de är här några månader eller betydligt längre, behövs mer än tak över huvudet och mat i magen.

Halmstads kommun instämmer därför i behovet att tydliggöra fördelningen av boendeplatser mellan landets kommuner och vi ställer oss bakom förslaget huvudsakliga intentioner. Vi tror att det är absolut nödvändigt, inte minst för att ge våra verksamheter förutsättningar till ett fungerande mottagande.

Samtidigt ser vi uppenbara behov av både förtydliganden och tillägg om lagändringen ska kunna ge den effekt vi uppfattar att den har för avsikt att ge.

Kriterier för anvisning

Halmstads kommun hade redan innan konflikten i Ukraina ett stort antal asylsökande i Migrationsverkets anläggningsboenden. Det har inneburit en stor påverkan på förskole- och skolplatser, inte minst i berörda upptagningsområden.

Vi har generellt mycket ont om skolplatser i kommunen. Tillfälliga lösningar har gjorts för barn på de nya boenden som Migrationsverket upphandlat under våren. Lösningar som inte är hållbara från höstterminen 2022 och framåt. Barnperspektivet behöver därför väga tungt i kriterierna för anvisning.

Som följd av den tidigare flyktingvågen har Halmstads kommun ett jämt inflöde av nyanlända i form av asylsökande, anhörig- och arbetskraftsinvandring. Kriterierna för anvisning enligt lagen måste ta hänsyn till både tidigare och nuvarande mottagande. Detta samt hur Migrationsverkets befintliga anläggningsboenden påverkar antalet anvisningar per kommun behöver förtydligas.

Förslaget saknar tydlighet i hur fördelning mellan kommuner ska ske. Det bör finnas tydliga tvingande kriterier så att lagen är förutsägbar. Kriterierna bör i grunden vara samma som i bosättningslagen, dock med tillägget att även boendesituationen i kommunen ska inkluderas.

Ansvarsfördelning

Migrationsverket behåller huvudansvaret för de skyddsbehövande, men kan anvisa att ordna boende till en kommun. Vad detta ansvar betyder i praktiken behöver förtydligas. Som kommun har vi lång erfarenhet av att ordna förskola, skola och språkintröduktion för asylsökande barn och unga. Att hantera boendeverksamhet för en målgrupp som vi saknar huvudansvar för är en ny situation. Vi bedömer att det här innebär mycket mer än att någonstans att bo. Som i så många andra kommuner är bostadsmarknaden ansträngd. Beroende på var boendena placeras och på människors mående aktualiseras behov av exempelvis sociala insatser, skolskjuts, tillgång till kollektivtrafik, samordning av civilsamhällets insatser och stöd i praktiska vardagsfrågor.

Regeringen har uppdragit till Migrationsverket att ge samhällsinformation till målgruppen. Vad det kommer innebära och hur det kommer att ske behöver tydliggöras när Migrationsverket inte möter målgruppen i de egna anläggningsboendena. Likaså har Arbetsförmedlingen i uppdrag att informera om möjligheter till att söka arbete. Hur det praktiskt kommer att gå till och vilket resultat det ger vet vi inte.

Vi är medvetna om att syftet med Massflyktsdirektivet är att ge tillfälligt skydd tills människor kan återvända till Ukraina. Därför får målgruppen inte del av etableringsinsatser, SFI och liknande som andra med tillfälligt uppehållstillstånd omfattas av. Samtidigt vet vi inget om hur långvarig situationen kommer att bli. Det gör förtydligandet av ansvarsfördelning mellan stat och kommun än viktigare. Vi vill uppmärksamma staten på att språket är en nyckel till arbete och inkludering i samhället och att nationella insatser för att introducera målgruppen för svenska språket kan ha starkt positiv effekt på möjligheten att hantera mottagandet.

Ersättningsnivåer

Förutsättningarna att ordna ett tryggt och hållbart boende för målgruppen påverkas givetvis både av vilka ersättningar som kommer att utgå och nivåerna på dessa. Det är också ett faktum att det är svårt att bedöma hur det faktiska antalet anvisningar kommer att bli. Därför behöver det även tydliggöras vilka ersättningar som utgår om en kommun förberett boende men antalet anvisade blir betydligt lägre.

Vidare framgår att ersättningsnivåerna ska fastställas i en förordning, men enligt förslaget ske i form av schabloner. Kostnaderna ser dock olika ut i olika kommuner. Kommuner bör därför ersättas för sina faktiska kostnader utöver schablonersättningen, särskilt med tanke på att möjliga schablonnivåer inte framgår av remissen.

Tidsaspekter

Även tidsaspekten påverkar förutsättningarna att förbereda ett bra boende och mottagande för skyddsbehövande från Ukraina. Lagrådsremissen saknar skrivningar om hur lång tid en kommun har att ordna boende från det att en anvisning har skett. Det behöver förtydligas.

Vi vill också understryka att det är en tydligt försvårande omständighet att lagstiftningen ska träda i kraft i juli, en månad efter beslut. Vi önskar därför att lagen träder i kraft som tidigast i september 2022.

För Halmstads kommun

Jonas Bergman, kommunstyrelsens ordförande